

Bir Mayıs Birlik, Dayanışma ve Mücadele Gününün Altını Doldurabilmek.....

Elektrik Mühendisi *Mustafa KADIOĞLU*
mustafa.kadioglu@emo.org.tr

Afrika'nın otuz sekiz (38), Avrupa'nın tümü, ABD dahil Amerika Kıtası'nda yirmi (20) ülkenin, Asya'dan Pakistan, Bahreyn, Suriye gibi ülkeler dahil olmak üzere büyük bir kısmında bayram olarak kutlanan ve tatil ilân edilmiş 1 Mayıs, ülkemizde işçi ve emekçiler tarafından sistemin dayatmalarına, yok saymasına rağmen kutlanıyor. Başbakan, konu ile ilgili "günün tatil ve emeğin birlik, mücadele ve dayanışma günü olması"nın kabiline yönelik öneriye "ayakların baş olması" ile "kıyametin" kopacağı beyanıyla bilinçaltındaki korkusunu da mikrofonlara istemeyerek de olsa belirtmiş oldu.

"1 Mayıs nereden çıktı, süreci nedir?" diye bir soru soracak olursak 1 Mayıs'ın tarihine bakma olanağını buluruz. Sanayi devriminin ürünü ve kapitalist sistemde burjuvazinin karşısında onunla çıkarları uzlaşmaz olan işçi sınıfı "daha fazla kâr, daha fazla sömürü" sistematığının 1800'lü yılların ortalarına kadar günlük çalışma süresi 12-16 saat iken verilen mücadele ile 1850'lerde 10 saate inmesini sağlar. Ancak işçiler günlük çalışma saati konusunda 8 saatte kararlıdılar. Mücadelelerinin bir parçası da bunu başarmaya yönelik idi.

1866 yılında, Birinci Enternasyonal'de alınan kararlardan birisi de çalışma sürelerinin günlük sekiz saat olmasının kabulü ile karar, tüm emek örgütlerinin çalışma alanına girdi ve Rusya ile Fransa başta olmak üzere birçok ülkede iş gününün sekiz saat olması ile ilgili grevler yapıldı.

ABD Kongresi kamu sektöründe 8 saatlik iş gününü 1868'de benimsedi, ama bu uygulama özel sektörde geçerli olamaz. 1886 yılında Chicago'da toplanan Amerika İşçi Sendikaları Konfederasyonu 1 Mayıs Günü'nü "Grev ve 8 saat çalışma günü" olarak ilân etti. Alınan karar fabrika fabrika yaygınlaştırdı. Zorlu çalışmanın karşılığı ABD'de 10 kentte 350.000 (üç yüz elli bin) civarında işçinin katıldığı gösteriler yapıldı. Chicago'da bu çağrıyla 80.000 katılım alanlarda olundu.

3 Mayıs 1886 günü **Chicago'daki International Mc Connik Harvesten Fabrikası'nın** sahibi, fabrikasındaki grevi kırmak ister. Grevci işçiler grev kırıncıları fabrikaya sokmaz. Güvenlik güçleri grevci işçilerin üzerine ateş açar ve dört işçi ölür. Bunun üzerine direnişteki işçiler 4 Mayıs 1886 günü Haymarket Meydanında protesto mitingi

tertipler, miting normal seyrinde dağılmaya başlaması anında kürsünün etrafındaki polisleri doğru nereden geldiği belli olmayan bomba atılmasıyla polis şefinin ölmesi, bazı polislerin yaralanması üzerine, polisin de göstericilerin üzerine ateş açması üzerine 10'a yakın gösterici ölür, 50 kişi yaralanır. Bunun üzerine 8 işçi önderi tutuklanır ve hızlı bir mahkeme süreciyle 7'sinin idama mahkumiyeti ve 5'inin idamı onaylanır. 2 işçinin cezası müebbetle çevrilir. İdamı onaylananlardan Loucis Lingg cezaevinde ölür! Diğer G. Engel, A. Fischer, A. Pursons ve A. Spies 11 Kasım 1887 tarihinde idam edilirler. İdam edilen işçilerin cenazesi 13 Kasım'da 500.000 emekçi ile uğurlanır.

Amerikan Emek Federasyonu (AFL) 1888 Aralık ayında yaptığı kongrede 8 saatlik iş günü için kampanya başlatır. 1889 yılında Paris'te toplanan 2. Enternasyonal, 1. Kongresinde 1890 1 Mayıs günü bütün ülkelerde genel grev çağrısı yaptı. Ertesi yıl dünyanın her yerinde 1 Mayıs Birlik Mücadele ve Dayanışma günü olarak her yıl kutlanması kararlaştırıldı.

Ülkemizde 1 Mayıs Osmanlı döneminde ilk kez 1909'da Üsküp'te, 1910'da öteki Rumeli şehirlerinde 1912

yılında İstanbul'da kutlandı. **1920 yılında işgal altında İstanbul'da, 1921 yılında işgal kuvvetlerinin yasaklama girişimine karşı işçiler İstanbul'da 1 Mayıs'ı kutladılar.** 1922 yılında İstanbul ve Ankara'da kutlandı. 1923 yılı İzmir İktisat Kongresi'nde işçi bayramı olması **benimsendi; İstanbul, Ankara, İzmir ve Adapazarı'nda kutlandı.**

1924 yılında başlayan 1975 yılına kadar (1927 hariç) 1 Mayıs açık alan kutlaması yapılmadı. 1975 yılında İstanbul'da bir düğün salonunda başlayan açık alan kutlamaları, tarihte kanlı 1 Mayıs olarak geçen 1977 1 Mayıs'ında kürsüde Kemal Türkler konuşurken kitlenin üzerine ateş açılmasıyla 37 kişinin ölmesi ve hâlâ olayın faillerinin bulunamayışı **ülkemizdeki yönetiminin duyarlılığını göstermiyor mu?**

12 Eylül darbesi ile birlikte 1 Mayıs tamamen engellenerek tatil olmaktan da çıkarıldı. Ancak 12 Eylül'ün baskı ve yıldırganlığı üzerinden atan Emek ve Demokrasi Örgütleri 1989 yılında itibaren 1 Mayıs'ı ülkenin tüm alanlarında günün anlamında kutlamaya başladılar.

1 Mayıs Birlik Mücadele ve Dayanışma günü olduğunu gündeminden çıkarmayan taraf yapılar özellikle tüm üyelerini bu başlıklarda aydınlatarak ve daha ileri seviyede hazırlayarak alanlara çağırmalıdır. Çağrılarını işçi ve emekçilerin güncel taleplerini, genel taleplere bağlayan yöntemden ayrılmamalıdır. Belirlenen aydınlatma programlarını genel çağırma dışında, esas olarak üretim ve hizmet birimlerinde ileri ve önder emekçilerden oluşan komiteler üzerinden yapılmasına azami özen gösterilmelidir.

Genel çağrılamaya ülkemiz için başlıklara örnek verecek olursak; ülkenin tam bağımsızlığı, demokratikleşmesi, Kürt sorunu ve savaş şovenizm, örgütlenme, eğitim, sağlık,

özelleştirme, kadın sorunu, asgarî ücret, işsizlik, tarım, ulaşım, enerji, esnek çalışma, kentsel dönüşüm, çevre, açlık gibi sorunlar başta olmak üzere işçi ve emekçilerin çalıştıkları üretim ve hizmet birimlerindeki sorunlarına yönelik başlıklar ile işsizlerin, emekçi kadınların, yerleşim yerlerinin sorunları örneklenebilir.

Mühendis, mimar ve şehir plancılar 1 Mayıs hazırlıkları klasik yöntemin dışında başta işyeri temsilcilerini çalışmaya katan mühendis mimarların sorunlarını genel sorunlarla birleştiren bir yönetime yönelerek yapmalıyız. Yöntemlerimiz amaca uygun çalışmanın yanında örgütlülüğümüzü sınıftan yana bir yapılandırmayı amaçlayan modellemeye gidecek şekilde işçi, işsiz, küçük büro

sahipleri, emekli mühendis, mimarlara öncelik vererek mavi yakalılaşmaya yönelik ve örgütlülüğümüzün omurgasını bu üye üzerine oturtmalıyız. TMMOB'ye üye olmamış mühendis-mimarları 1 Mayıs'a katmaya çağırılama yaparken örgütlenme amacımızı unutmamalıyız.

Son söz olarak, 1 Mayıs amacına uygun olarak kutlanabilecek her mekân başta olmak üzere ülkenin her yerinde kutlanmalıdır. Kutlamalarda içerik ve kitlesellik olarak bir öncekini aşan ortak iş yapma ve yürüme kültürünü geliştiren işçilerin ve emekçilerin birliği, halkların kardeşliğini büyümesi temennisi ile "AYAKLARIN BAŞ OLMASI" sürecini kısaltmak için alanlarda yerimizi almalıyız. ✧

